

קובץ
הערות וביאורים

בלקו"ש, בנגלה ובחסידות

ראש השנה
גליון א (קנ)

יוצא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

417 טראַי עוועניו • בדוקלין, ניו יאָרק

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושלוש לבריאה

שמונים שנה לכ"ק ארמו"ר שליט"א

ת ו כ ן ה ע נ י נ י ם

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

כתיבת י"ג ס"ת ביום אחד ג
 דמצות ס"ח הי' מיד ג
 שמ' שנה שהיו בנ"י במדבר כתבו רוב פרשיות התורה ד
 לפירש"י שהתורה "תחומה ניתנה" איך מרע"ה כתב ת"ג ס"ת. ד
 דבורות הראשונים היו מקנים חלקם בס"ת, לאחר -
 משא"כ בדורות אלו ד
 מה הי' עיקר מצות ס"ת בזמן הב"י ה
 דיוצאין בס"ת של ציבור ומשו"ז לא יתקנס בהג'
 משא"כ מזוזה ה
 כשאין כ"א יכול לכתוב ס"ת לעצמו או יוצאין בשל קהל .. ו
 קיום הפסוק ד"והיו מלכים אומנין וגו' (גליון) ו
 שבע"ת עבודתו היא בתמידות (גליון) ז
 בחירה במקום המקדש (גליון) ח
 נ ג ל ה

ספיקא דאורייתא לחומרא או לקולא (גליון) ט

ח ס י ד ו ת

ר"ה היא מצוה פרטית שחלוי' בזמן (גליון) ט

ש י ח ו ת

קני המנורה (גליון) י
 מצות זכירת יציאת מצרים בכל יום, אם זה חלק מק"ש י
 אם אבי הבן מברך שתיים י
 אכו"ש לעת"ל בחקופה הב' (גליון) יא

ש ו נ ו ת

ס"ס בסליחות לצום גדלי' יא
 אם מותר להכין הסדרה עם הסעמים בלילה יא

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

א. בלקו"ש פ' וילך ש.ז. בסעי' ב מקשה על מאמר חז"ל
 "שביום פסירתו, משה כתב י"ג תורה, י"ב לי"ב שבטים, ואחז
 הניח בארון", דלכאו' איך שייך לכתוב י"ג ספרי תורה ביום
 אחד?!" ע"כ.

ויש להעיר שבר"ח שבט (דברים א, ה) משה באר את התורה
 הזאת בשבעים לשון וכך לקח י"ב אבנים כמספר י"ב שבטים
 והעמיד האבנים במקום ששם היו ישראל בעבר הירדן וכחכב בהם
 כל התורה מבראשית ועד לעיני כל ישראל בשבעים לשון [להעיר
 מאוה"ה ויצא כרך ה תתסא, ב וכן במ"מ בלקו"ש פ' דברים ש.ז.
 בתחילתו, (שהכוונה בזה היתה כדי שגם האומות ידעו את התורה
 (ואין להקשות מזה שאו"ה אסורים ללמוד תורה, דשאני כתיבת
 התורה בע' לשון שלא היתה אלא לבוא וללמדה כל הרוצה מן
 האומות, ראה לקו"ש ח"ו ע' 266)].

הרי רואים מזה, שמשך כתב מר"ח שבט עד יום מותו (ז'
 אדר), שבעים פעמים את כל התורה (בלשונות אחרות) על 12
 אבנים,

וכן מצינו אצל יהושע, שקיים ציווי משה בפ' חבא כז, ג
 וח' (והי' בעברכם את הירדן וכו') וכתבת על האבנים את כל
 דברי התורה הזאת באר היסב ופרש"י בע' לשון), בס' יהושע פ'
 ד, ח ופ' ח לב, וכחכב באותו יום על י"ב אבנים שלקחו מהירדן
 את כל התורה מבראשית ועד לעיני כל ישראל, עם טעמיהם
 ותגיהם בע' (70) לשון (עי' במפרשים ובגמ' סוטה לב, א ודף
 לו, א שהי' מעשה ניסים).

ב) ע"פ צלה"ב מש"כ בסעי' א' וזה"ל: "וויבאלד אז דער
 ציווי "ועתה כתבו לכם את השירה גו'" איז געקומען אלס א
 הכנה צו דער כניסה לארץ - "כי אביאנו אל האדמה גו' וענתה
 השירה הזאת גו'" - איז טובן, אז יעדער איד האט גלייבן (ועתה)
 געדארפט מקיים זיין אס דעם ציווי און שרייבן א ס"ת לעצמו.
 ע"כ.

לכאו' הי' אפשר שבנ"י לא התחילו מיד לקיים ציווי
 כתיבת ס"ת, כי מכיון שזה בא בהכנה לכניסת הארץ, אז יכלו
 לסמוך ע"ז שמשך בפ' חבוא פכ"ז, ציווה את בנ"י, שביום
 שיעברו את הירדן "וכתבת עליהן את כל דברי התורה הזאת
 בעברך למען אשר תבא אל הארץ אשר ה' אלקיך נתן לך ארץ זבת
 חלב ודבש וכו'", וכן רואים שבפועל, מיד שעברו את הירדן
 קיימו את ציווי זה (יהושע ח, לב), וא"כ מדוע מוכרחים לומר
 שבנ"י נחתיבו מיד בכתיבת ס"ת?

ואולי י"ל, דבנ"י היו צריכים ס"ת שכתוב על קלף עם
 כל דינו, שיהי' אפשר לקחת את הס"ת לאיפה שילכו (בכדי
 שיהי' לעד) ולא הי' מספיק זה שהי' כתוב על י"ב אבנים
 שהיו נצבים במקום א' (ולהעיר שהיו בגלל י"ד שנה), ולכן
 מובן מדוע לא יכלו לסמוך על מה שיכתבו כשיעברו את הירדן,
 ודו"ק.

ג) בסעי' ב מבאר פ"י המפרשים ש"כל מה שמע ביום אחד כתב וכן בכל יום ולא הי' חסר בכל התורה רק הסיום מפרשיות אחרונות".

ועד"ז בנוגע לכל בנ"י, אז במשך די מ' שנה במדבר זיינען (אויך) ביי אידן געווען פארשריבן רובן ככולן פון די פרשיות התורה. ע"כ.

ויש להעיר מגמ' תענית ל, ב, "עד שלא כלו מהי מדבר לא הי' דבור עם משה", ז.א. שבמשך ל"ח שנה לא נחוסף שום דבר חדש בתורה שבכתב דהיינו, שאלו שהיו חייבים במצות, (לפי פירוש זה) בזמן יצי"מ, כתבו מבראשית עד פ' המרגלים (פ' קרח) ולאח"ז לא כתבו משך ל"ח שנה (וראה דמפ' חקת פ"כ ואילך שהי' בשנת הארבעים).

ד) בסעי' ג' מקשה על תירוץ המפרשים, שבנ"י כתבו את התורה במדבר משך המ' שנה, כי, זה רק אפשר לומר לפי המ"ד ש"תורה מגילה מגילה ניתנה, או אפילו כמ"ד "תורה חתומה ניתנה" - כפירוש החוס', אבל לפי רש"י, שמפרש "חתומה ניתנה" - "לא נכתבה עד סוף מ' לאחר שנאמרו כל הפרשיות כולן", ע"כ.

ולכאור', קושיא זו, היא לא רק על בנ"י, אלא ג"כ על משה; איך כתב י"ג ס"ת לפי פרש"י בתורה "חתומה ניתנה" ולפי תירוץ השיחה, שאליבא דאמת, בנ"י לא כתבו את התורה, אבל משה כן כתב י"ג ס"ת, עדיין לא מבואר, איך זה מתאים עם שיטת רש"י? (ואם נאמר שהי' באופן נסי, יצא שס"ת הכתובה בנס כשרה ולכתחילה, ראה הערה 15), ואולי י"ל שבנידון זה הי' הדבר בלתי אפשרי באופן אחר לגמרי, ועצ"ע.

ה) בסעי' יו"ד מבאר שבדורות הראשונים שעיקר הלימוד הי' בס"ת, אז הי' חילוק בין ס"ת ואחרוג...ובהערה 58 מבאר שעפ"ז מובן ג"כ שאין קושיא (על הביאור שבפנים) מסוגיית הגמ' בנדרים (מח, א), ב"ב (מג, א) דמשמע שם שאין יוצאין בס"ת של עיר - כי בדורות הראשונים שלמדו בס"ת לא יצאו בשל שותפות מכיון שצ"ל תה"י תמיד. ע"כ.

לפי חילוק זה, צריך לומר, דמה שמונח בשו"ע יו"ד סי' רכד, שמיוסד על גמ' נדרים הנ"ל, נשתנה בדורות אלו ז.א. שתקנתם של המודרים הנאה זה מזה, הוא ע"י שיקנו חלקים שיש להם בו לאחר ונמצא שאין אחד מהם נהנה משל חבירו, וזה כולל בהכנ"ס והתיבה והספרים, ובדורות ראשונים שס"ת הי' צ"ל תה"י תמיד, ולא יצאו בשל שותפות, הי' מקנים חלקם בס"ת ג"כ לאחר (כמפרש"י בנדרים - ספרים - ספרי תורה), משא"כ בדורות אלו רק יכולים להקנות שאר ספרים אבל לא ס"ת.

וכן בשו"ע חו"מ סי' לז סעי' יט, שמיוסד על גמ' ב"ב הנ"ל, צ"ל שהטעם שבני עיר שנגנב ס"ת שלהם, א"א לסלק עצמו ממנו הוא לא רק משום "ולשמיעה הוא עשוי" אלא עוד, דעי"ז מקיימים מ"ע דכתיבת ס"ת.

וג"כ הר"ן במגילה (דף ה' ברי"ף) דמדמה מצות כתיבת ס"ת לעצמו למצות חפלין ומזוזה, אבל לענין לצאת בקריאתו אין ללמוד ס"ת מחפלין ומזוזה, י"ל שזהו דוקא בדורות ראשונים, אבל בדורות אלו, במקום שיש לציבור רק ס"ת א', צ"ל שכך מרמזים ס"ת לתפלין ומזוזה כי עי"ז כל הציבור מקיימים את המצוה דכתיבת ס"ת.

ו) בהערה 60 מביא את הב"י לטיו"ד שם (בסופו) "אבל לכתוב ס"ת לקרות בו הוא ובניו (ולא - רק בבהכנ"ס) פשיטא דגם האידנא זהו עיקר קיום מ"ע", אבל נוסף לזה שגם לדבריו כתיבת ס"ת כדי לקרות בה ברבים הוא ג"כ קיום המצוה, הרי מכיון שכבר נהגו ישראל שלא ללמוד בס"ת, א"כ האידנא קרייתת ברבים זוהי עיקר מצוותה, ע"כ.

לכאור' נראה, שר"ל שבזמן ב"י קרייתת ברבים לא הי' עיקר המצוה, אלא הלימוד בס"ת גופא, לכך אמר "דגם האידנא זהו עיקר קיום מ"ע".

אבל יש להעיר מלשון הב"י, דלאחר שמפרש ש"פשיטא דגם האידנא זהו עיקר קיום מ"ע", ממשיך ומפרש "שהרי הוא נוהג בו כמו שהיו נוהגים בדורות הראשונים"

ואם נאמר שבזמן הב"י עיקר הלימוד הי' בס"ת מובן מדוע האידנא עיקר קיום מ"ע, הוא ע"י כתיבת ס"ת לעצמו, ובשביל מה אמר "כמו שהיו נוהגים בדורות הראשונים", אלא נראה שר"ל שאע"פ (שבזמנו) שלא לומדים מס"ת גופא, עדיין עיקר קיום מ"ע בכתיבת ס"ת, שהרי (נוהג טעם לדבריו) הוא נוהג בו כמו שהיו נוהגים בדורות הראשונים.

ז) עפ"י ביאור השיחה, שיוצאים י"ח מ"ע דכתיבת ס"ת ע"י ס"ת של ציבור, אולי יש לתרץ קושיית המשנה ברורה בשו"ע או"ח סי' תקמה (דיני כתיבה בחול המועד) דכתוב ש"אסור לכתוב בחו"ה ואפילו להגי' אות אחת בספר אסור וכפרש המשנה ברורה לפי שאין זה צורך המועד ולא מקרי צרכי רבים כיון שיש להם ספר אחר לקרוא בו [נדרך אגב י"ל דאם לא הי' להם ס"ת אחרת, לא רק שהי' מותר להם לתקן לצורך הקריאה למועד, אלא עוד יותר, הרי זה מצוה לתקן, כי ע"י כל יום קעובר אין הציבור מקיימים את המצוה דכתיבת ס"ת], ובשער הציון סק"א מבאר שמשמע מדברי הב"י דנקט לדינא דאפי' הס"ת הוא שלו ותיקונד הוא לצורך עצמו דעי"ז יש לו ס"ת כשרה ג"כ אסור לתקן במועד אלא כהרא"ה, ולא אביך הטעם דמ"ש כתיבת מזוזה דמותר לכתוב לצורך עצמו שצריך לה במועד לכו"ע, והלא הכא ג"כ באם חסר בחוכה אות אחת אין לו מ"ע דכתיבת ס"ת. ע"כ.

וי"ל דהטעם מדוע דוקא מזוזה מותר לתקן ולא ס"ת, מכיון שבדורות אלו יוצאים י"ח ע"י ס"ת של ציבור, לכן אם יש א' שיש לו ס"ת שלו, ויש בו פסול, עדיין אסור לתקן את זה בחוה"מ, כי בין כך מקיים את המצוה ע"י ס"ת של הציבור

ואין מפסיד שום מצוה, ולכן אמרינן לי' לתקן דוקא לאחר החג, משא"כ מזוזה כל יום שאין לו מזוזה אבד מצוה דיום זה (ראה גמ' שבת דף קלא תוס' ד"ה ושזין"ו ומזוזה בכל יומא מיחייב בהן אפי' קיימם היום חייב לקיימם למחר הלכך כשעבר היום ולא עטאם, מצוה היום לא יקיים עוד לעולם, וראה ג"כ אגה"ת פ"א אין תשובתו מועלת לתקן מה שביטל פ"א).

ח) בסעי' יב מבאר דמאופן קיום מ"ע דכתיבת ס"ת בפעם הראשונה, בא "ללמד אויף דורות הבאים, אז בשעת א מצב וועלכער איז בריבוי שנים אז ניש יעדער איד קען שרייבן א ס"ת לעצמו איז רי מצוה מלכתחלה אז מ' איז איר מקיים מיט א ס"ת של קהל".

וי"ל שעד"ז מצינו לגבי משה, שכל בני יצאו י"ח מ"ע ע"י הס"ת שמשה כתב להם, כן מצינו לגבי המלך יאשיהו דלאחר שמלך מנשה השכיח החורה מישראל, הנה חלקיהו הכה"ג מצא ס"ת א' בבית ה' והשמיץ את זה לאזני כל העם (ראה מלכים ב פכ"ב ח ופכ"ג בתחילתו, פירוש רד"ק וכן דה"ב פל"ד).

וכן בזמן עזרא הסופר (ראה סוכה כ, א "כשנשחכחה חורה מישראל עלה עזרא מבבל ויסדה), י"ל שכל בני י"ח המצוה, ע"י הס"ת שכתב עזרא.

מיכאל לוזניק
- ישיבה גדולה ניו הייווען -

ב. בגליון מו (קמט) הקשה הח"מ.ל. מדוע כ"ק אדמו"ר שליט"א (בליקוט לפ' חבא ש.ז. ועוד) אינו מביא דוגמא אין נחקיים הכתוב "והיו מלכים אומניין" (ישעי' מט, כג) מויק"ר פכ"ז ד, שפסוק זה מובא שם ביחס למה שנבוכדנצר השתחוה לדניאל, ומתוך שם חירוצים שונים (שאינם כ"כ פשוטים וגם דחוקים).

וי"ל בפשטות: "אומניין" והשתחוואה הם דברים שונים (וגם הפכיים): אומניין פירושו כמש"כ ברד"ק "מגדליך כמו כאשר ישא האומן את היונק" ובמצו"צ "כן נקרא מגדל תינוקח". ובלע"ז: "דיינע דערציהערס", ובראב"ע: "כמו אומן את הדסה וכו'" (וכדלקמן), וזה נחקיים בגלוי ובפשטות בהמעשה שמוא בהשיחוח (מזבחים יט, רע"א), שהמלך הפשיל אח החגורה של הונא בר נתן כדי לנאותו וכו', משא"כ בויק"ר מדובר ע"ד השתחוואה, שפשוטו הוא ענין שונה, וגם בחוכן הדברים, הנה השתחוואה יכול להיות גם מצד הפחד, ואפילו כשבא מצד היראה הכבוד, אינו דומה להתיבה והנתינת כבוד שמוכרח להיות ב"אומניין" כפשוטו.

* * *

אלא שלפ"ז צריך ביאור בגוף המדרש (ויק"ר הנ"ל): א) אין מביא הסיפור שנבוכדנצר השתחוה לדניאל בהמשך ל"והיו מלכים אומניין", כשאצל נבוכדנצר הי' לכא"ו רק השתחוואה, ולא "אומניין", (ג) למה אינו מביא הסיפור דהונא בר נתן,

וי"ל (בביאור קושיא הא'): א) אולי י"ל שלפי המדרש הנ"ל הפי' בהכתוב והיו מלכים אומניין הוא (גם) - כמש"כ בראב"ע הנ"ל - "זה דבר משל לרוב הכבוד שיהי' להן", וזה נחקיים כשנבוכדנצר השתחוה לדניאל, (ב) המדרש מתחיל: ("כל דבר שהקב"ה עתיד לעשות... כבר הקדים ועשה מקצתו ע"י נביאיו...") אני הוא שעתיד לעשות מלכים שיסתחוו לכם" וע"ז מביא ראי' מהכתוב "והיו מלכים אומניין", שבאעוד הזה יש בכלל מאחיים מנה, שאם יהי' אומניין, כ"ש, זעוד לפנ"ז יהי' משתחוים (מצד הפחד וכדומה), ועל ענין השתחוואה הוא שמביא אח"כ הסיפור שנבוכדנצר השתחוה לדניאל, אבל היעוד ד"והיו מלכים אומניין" הוא יותר נעלה, (ואף שלפי"ז צ"ל מ"ש במדרש הנ"ל שכל דבר שיהי' לעתיד לבא כבר נחקיים מקצתו, א"כ הי' צריך להביא עובדא מתי נחקיים היעוד ד"והיו מלכים אומניין" י"ל: א) המדרש אינו מפרט אין שהקב"ה "עשה מקצתו" של כל היעודים דלע"ל, וכמו שלא פירש שם היעוד ד"וגר זאב עם כבש". (ב) אולי י"ל שהדיוק בזה "עשה מקצתו", ובהשתחוואה של נבוכדנצר לדניאל אף שלא הי' בזה "אומניין" כפשוטו, מ"מ נחקיים בזה מקצת היעוד - שמלכי אוה"ע מנשאים את ישראל).

בביאור קושיא הב' הנ"ל למה אינו מובא במדרש הסיפור דהונא בר נתן י"ל: א) בפשטות המדרש הנ"ל שאמר ר' אחא בשם ר' אליעזר בן חלפתא הי' לפני המעשה דהונא בר נתן (שהי' בזמן רב אשי ואמימר כמו שהובא שם בגמ'), (ב) המדרש רצה להביא דבר שהקב"ה "עשה מקצתו ע"י נביאיו".

אברהם זרח נאטיק
- תוח"ל 770 -

ג. בגליון מו (קמט) מביא הרב ש.ד. נאטיק הא דאמרינן (שמונה פרקים להרמב"ם. הובא בכ"מ) שבעל תשובה עבודתו הוא באופן נצחי מצד זה שבא לידי נסיון ואח"כ עשה תשובה משא"כ צדיק.

ושאל הנ"ל על זה ממ"ש המגיד (הובא בד"ה להביין ענין שמחת תורה תשמ"ב) שהבע"ת צ"ל אפשרי כדי שלא יכשל שוב בהעוון כיון שסורו רע, והי' שייך להרע לכן יש חשש גדול שמא יחזור לסורו ח"ו ולכן צריך שמירה מעולה. (ועיין בד"ה הנ"ל שלפיכך עבודת בע"ת צ"ל באופן דלמעלה מסדר והדרגה). ע"כ.

[ולהעיר: שאלה הנ"ל כבר שאלו בהגליון דפ' וישלח (קיב), ועיין ג"כ בהגליון דפ' וישב (קיג)].

והביאור בזה ע"פ המבואר בשיחח ש"פ ואתחנן תשמ"א (בלה"ק ס"ה ואילך) ותוכן השיחה הוא שענין הנצחיות בבע"ת (וגם מה שהקב"ה מעיד עליו שלא ישוב לזה החטא לעולם) הוי על פנימיות רצונו שרוצה לעשות רצון קונו (כמ"ש הרמב"ם ספ"ב מהל' גירושין) ולכן כאשר עושה התשובה מתגלה רצונו האמיתי "להתרחק מן העבירות" וע"ז מעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם ע"כ תוכן השיחה.

נמצא שענין הנצחיות כבע"ת היינו מצד פנימיות רצונו. אבל לאורך גיטא מפני החשש של יצרו אנסו ותקפו. צריך לומר אפשרי וכו' ועבודתו צ"ל באופן דלמעלה מסדר והדרגה כדי שלא יחזור לסורו ועוד יותר מן הצדיק מפני שבחיצוניותו שייך לבע"ת יותר ענין החטא דיכול להיות דנעשה לו כהיתר (ועי' בשיחה הנ"ל בארוכה).

יוסף נמס

ד. בגליון מד (קמז) מבאר הרב א.י.כ. גערליצקי שיטת ר' חיים בתוס' מגילה י, א ובזבחים ט"א ע"א דאפי' למ"ד לא קדשה לע"ל, מ"מ לענין כמות לכו"ע אין להם היתר אח"כ. ועפ"י מ"ש בלקו"ש פ' ראה דהבחירה בשילה היחה הק משום הקרבת קרבנות, שדווקא שם יהי' ההקרבה ולא במקום אחר, משא"כ הבחירה במקום המקדש היא בחירה בעצם בכדי ששם יהי' מקום השראת שכינתו ית', ובמילא בתור תוצאה, צריך שם להיות הקרבת הקרבנות.

ועפ"י ז-מבאר הנ"ל-מובן שיטת ר"ח הנ"ל, דהנה האיסור דבמות נודע מענין הבחירה מצד המקום אשר יבחר, וסב"ל לר"ח דבחירה זו אינה תלויה בשום דבר ושום טעם אלא דזה נעשה בעצם המקום להשראת שכינתו ית' וא"כ אפי' אם לא קדשה לע"ל ובמילא א"א להקריב שם קרבנות, אי"ז מגרע כלל הענין דבחירה, ולכן לכו"ע אין אח"כ היתר במות עכ"ד.

ודבריו אינם מובנים לכאן, דלדבריו מה הפי' למ"ד לא קדשה לע"ל (ולכן אסור להקריב לאחר חורבן הבית), הרי ה' הקרבת הקרבנות היא בתור תוצאה מהבחירה בהמקום, א"כ כיון דלאחר החורבן לא בטלה הבחירה, אמאי אין מקריבין שם. ובהכרח צ"ל דהבחירה בהבית שהי' בשעת בנין הבית נתבטלה לאחר חורבן (וסתירה בנין) הבית, ורק הבחירה שמזמן האבות לא נתבטלה, ולכן לע"ל יהי' בנין ביהמ"ק במקום זה דווקא (וכמ"ש הנ"ל בעצמו בשיטת רש"י, ועי' תוד"ה קדושתו שבועות טז, ב דאפי' למ"ד לא קדשה לע"ל נקרא המקדש קדושת עולם לפי שאין ראוי לחזור ולקדש אלא באותו מקום" עיי"ש).

ועוד קשה לדבריו, דהרי בהשיחה שם מבאר בארוכה דגם במקדש שילה - שהבחירה היא רק לצורך הקרבת קרבנות - אי לאו דחלקן הכתוב כדי ליתן היתר בין זה לזה, היו הבמות אסורות גם לאחר חורבן שילה, אף דבשילה ונדאי לא אמרי' דקדשה לע"ל. והביאור בזה כמ"כ בהשיחה סוף אות ג' דכיון דשילה הוא ענין של קביעת מקום הרי זה מבטל ענין הבמות לגמרי ובאמת בטורי אכן במגילה י, א הביא מזה ראי' לשיטת הר"ח דאיסור במות אינו תלוי בקדשה לע"ל, עיי"ש שהאריך בזה.

אך צ"ע דלפי"ו יוצא דכל הביאור בהשיחה הוא רק לשיטת הר"ח ובהשיחה שם הביא ראי' לביאור זה מלשון רש"י, ודעת רש"י בזבחים דלא כהר"ח וכמו שהוכיח בהערות וביאורים שם מכ"מ?

ואגב יש להעיר דבשבועות טז, ב בהא דמקדש קדושתו קדושת עולם, פירש"י בד"ה קדושתו: "שאיך אחרי' היתר במות" ובתוס' שם הקשו ע"ז דא"כ תפשוט מהבא דסבר ר' אליעזר דקידשה לע"ל עיי"ש. ולכאן לשיטת הר"ח לק"מ דהיתר במות אינו תלוי בקדושה לע"ל אך רש"י לשטתו קשה שפיר וק"ל.

אלי' זילברשטיין
- תות"ל 770 -

נגלה

ה. בגליון ל (קלג) אות ז עיי"ש מה שביאר לענין אם בהרת קדמה לשער או להיפוך בענין ספיקא דאורייתא לחומרא מה"ת או מדרבנן. עיי"ש.

ולכאן צ"ל דאף למאן דס"ל ספיקא דאורייתא לחומרא הוא מדרבנן, מ"מ בספק אם בהרת קדמה, המטמא, מטמא מדאורייתא שהרי זהו מחלוקת בספ"ד דנגעים, ובגמ' נזיר. (סה.ב) אמרו טעם המטהר, הואיל ופתח בו הכתוב בטהרה תחלה. היינו שבלא הפסוק, הי' טמא, אף שהוא ספק. ועוד, אין יביא אשם וחטאת (וחטאת העוף) שאינם באים בנדבה, אבל אם ספקו טמא מן התורה, הרי הוא כודאי, (אבל אי אפשר לומר שנחשב כספק, שא"כ אין יביא חטאת (וחטאת העוף) תינח אשם, שמחן דמו שיה שלמים, יכול להקדישו, ולהקריבו, על תנאי, שאם הוא חייב אשם, הרי הוא אשם, ואם לאו הרי הוא שלמים, אבל חטאת, מתק דמו שונה מכל הקרבנות, (וכן חטאת העוף מתן דמה שונה מעולת העוף).

הרב שלום דובער נאטיק
- יער, צרפת -

חסידות

ו. בגליון מו (קמט) מביא הת"ח.ד. שבד"ה זה היום תרצ"ג איתא... דזמן תק"ש הוי ביום ולא בלילה, ואם שמע מקצת תקיעה קודם שעלה עמוד השחר לא יצא... ושואל הנ"ל שאינו מובן למה מביא דוגמא שאם שמע מקצת התקיעות לא יצא ולא הדין שאם שמע כל התקיעות קודם עלות השחר דלא יצא? ע"כ.

ולכאן בפשטות י"ל שאדרבה מובן למה נקט דווקא ששמע מקצת התקיעות דחידוש גדול יש בזה, דבזה רואין עד כמה התקיעות זמנן דווקא ביום, שאפי' אם שמע רק מקצת התקיעות בלילה אע"פ ששאר כל התקיעות שמע ביום לא יצא. ואף שעדיין יכול לומר שאין רגיל בדא"ח להביא דווקא חידוש וא"כ כשסביא זמנן תק"ש הוי ביום ולא בלילה, שוב אינו מובן למה אינו מביא דוגמא פשוטה שבלילה אין זמן תקיעות שאם שכע כל התקיעות לא יצא?

הרי י"ל בשתיים א) שבהמאמר מביא הדוגמא כמו שהוא בש"ס שאיתא בראש השנה (דף כח רע"א) שמע מקצת תקיעה קודם שיעלה

י. בגליון לג אוח יד מביא מ"חשובות וביאורים", שמה שעוה"ב אין בו אכילה ושתי', היינו שלקיום וחבור הגוף עם הנפש לא יצטרכו לאכו"ש, אבל אכו"ש יהי' גם אז. ע"כ.

י"ל שגם לפי הנ"ל יש לחקור בענין ברהמ"ז, מכיון שתיוח הגוף לא יהי' תלוי באכו"ש, א"כ י"ל שלא יהי' רעב, ובמילא אינו שייך לומר ואכלתה ושבעתה, וא"כ אינו חייב בברכהמ"ז מן החורה. ומכיון שלא יהי' מצואות של חיוב מן החורה, לכאו' אינו שייך גם הענין דהם החמירו על עצמם עד כזית כו'.

ש ו ז נ ח

הנ"ל

יא. בסליחות לצום גדלי', ע' 134, פזמון ד"ה אורך ואמתך שלה מביא כ"ק אד"ש במ"מ (בסוף הספר) שהוא חתום-שמפון, והוא שלושי' ע"ס אב משולש.

ולכאו' נראה שנפל בזה טעות הדפוס, כי לאחרי השלישי של הַן, רק מובא השליש האחרון של השלישי של אות ת, (כי תנון ורחום אתה), ומצאתי בדפוסים אחרים פזמון זה, ושם מובא על אות ח: 'זקות העמים תהו. חשוקיו אחרין ינהו (כי תנון ורחום הוא),

[בהוצאת אשכול כתוב חלקנו. אתה הוא חשוקיו וכו']

מיכאל לוזניק

- ישיבה גדולה ניו הייווען -

יב. פעם אמר לי א' (בר סמכא) שאין לי להכיץ הסדרה עם הטעמים בלילה דאין אומרים מקרא בלילה, ואח"כ שמעתי משני (ג"כ בר סמכא) אמר שמתרים לתזור על הסדרה בלילה שהרי אין הכוונה ללימוד רק כדי לזכור הטעמים.

ואפשר לומר שזהו מחלוקת רש"י ותוס'. דאיתא במשנה ברכות רפ"ב, הי' קורא בתורה (פרשת ק"ש - רש"י) והגיע זמן המקרא (זמן ק"ש - רש"י) אם כוון לבו יצא. ואיתא ע"ז בגמ' ש"מ מצות צריכות כוונה? ותירץ, מאי אם כוון לבו לקרות (אבל לצאת יצי' מצוה לא בעינן שיהא מתכוין אלא לקרות בחורה בעלמא - רש"י), ומקשה, לקרות, והא קא קרי? (הא בקורא קא עסיק תנא ואתי דקחני הי' קורא בחורה), ותירץ, בקורא להגי' (את הספר אם יש בו טעות דאפילו לקריאה נמי לא מתכוין - רש"י), ובתוס' ד"ה בקורא להגי', פירש בקונטרס שאין מתכוין לקרות, חימה אכתי הא קא קרי, ע"כ. נראה בקורא להגי' שאינו קורא החיבות כהלכתן וכנקודתן אלא ככתיבתן קרי כדי להבין בחסרות וביחרות כמו לסטפת ומזוזת ואם כוון לבו לאו דוקא אלא כלומר לקרות כדין כנקודתן וכהלכתן, ע"כ.

הרי מבואר, שכשקורא כהלכתן וכנקודתן אלא שאינו מתכוין לקריאה, הרי לרש"י לא יצא ולתוס' יצא. ואפשר לומר דה"ה לגבי לומר מקרא בלילה וכוונתו לתזור הטעמים, דלרש"י מותר ולתוס' אסור.

י.י.ב.ר.

עמוד השחר ומקצת חקיעה לאחר שיעלה עמוד השחר לא יצא (ועי' ג"כ בפירוש רש"י) (ב) ועוד והוא העיקר כשאומר בהמאמר ביום ולא בלילה היינו שאם שמע כל התקיעות לא יצא ואח"כ מפרט עוד יותר שאם שמע רק מקצת תקיעות בלילה ג"כ לא יצא.

א' ה'ח' - תוח"ל 770 -

ש י ח ו ת

ז. בנוגע למש"כ בגליון מד-מה, שיש מנהג לכתוב את פרק ס"ז בתהילים בצורת המנורה (שמובא בסידורי האריז"ל והקנים הם בחצי עיגול) יש להעיר שהמקור לזה כנראה הוא "מכתב יד קדש של הגאון מהרש"ל ז"ל מבאר (מובא במדבר קדמות לחיד"א מערכת ד', כב) ש"דוד הע"ה הראונו הקב"ה ברוח הקודש מזמור למנצח בנגינות מזמור שיר אלקים יחנונו וכו' כתוב על סס של זהב מופז עשוי בצורת מנורה וכן הראה אותו למשה רבינו ע"ה, והי' דוד הע"ה נושא זה המזמור כתוב ומצוייר וחקוק במגיניו בסס של זהב כצורת מנורה כשהי' יוצא למלחמה והי' מכוין סודו והי' נוצח אותם ואויביו נופלים לפניו". ויש להעיר ג"כ מס' פקודת הקדש, שמבאר שזה סגולה להתבונן כל יום בצורת המנורה הנ"ל.

מיכאל לוזניק

- ישיבה גדולה ניו הייווען -

ח. בשיחה יא ניסן ש.ז. (הנחה בלה"ק אות סב) נתבאר דמצות זכירת יציאת מצרים בכל יום, נכללת במצות ק"ש, לדעת הרמב"ם, ולכן אינו מונה אותה במנין המצות.

ויש להעיר בזה ממש"כ בלקו"ת רד"ה כי תצא, הב', דק"ש וזכירת יצי"מ הוא כנגד ראובן שמעון ולוי, ולכן זמנס עד ג' שעות, היינו שזכירת יצי"מ זמנה עד ג' שעות כמו שמע זוהי' אם שמוע, והיינו מפני שזהו חלק מקריאת שמע.

הרב שלום דובער נאטיק

- יער, צרפת -

ט. בשיחה אחש"פ (הנחה בלה"ק אות נד) לדעת הירושלמי, שטעמו של ר"י הוא מפני שהטפל נגרר אחר העיקר, פשוט שאבי הבן מברך שמים, עכ"ל.

וצ"ע הלא הלכה כר"ע מחבירו, ור"ע ס"ל שלא זו פוסרת זו, וי"ל שהכלל הוא רק בדברים הנוהגים בזמן הזה, (צויין בהגהות הגרו"ב, בקיצור כללי התלמוד, בד"ה כל כללות כו'. (אות ש.)) אבל הרמב"ם פסק כר' עקיבא (ועיי' ש"ש בלח"מ), וא"כ קשה הלכתא אהלכתא, שהרי אמרו והלכתא אבי הבן מברך שמים, ואפילו לר"י, הוא רק בדיעבד, אבל לכתחילה צריך לברך על כל אחד בפני עצמו.

הנ"ל

לזכות

הילד ישראל שיחי

לאורך ימים ושנים טובות

לרגלי הכנסו בבריתו של א"א ע"ה

ביום ב' כ"ה אלול

תהי' שנת ביאת משיח

שמונים שנה לכ"ק אדמו"ר שליט"א

ולזכות

אחיו: יצחק, זושא, אלוי שלמה ושניאור זלמן שיחיו

אחותו שרה תחי'

נדפס ע"י הוריהם

הרה"ת ר' אלעזר וווגתו מרת זיסל שיחיו

גורביץ
